

DE SCHETSBOEKEN VAN JAN HOYNCK VAN PAPENDRECHT (1858-1933)

DOOR LOUIS PH. SLOOS

NM MAGAZINE DECEMBER 2015

Het museum bezit zonder enige twijfel de grootste collectie 'Hoyncs', zoals werken van deze bekende (militair) kunstenaar door kenners genoemd worden. Een heel bijzonder onderdeel hiervan vormen vele schetsboeken. Dit is een collectie op zich want het betreffen er maar liefst 45, met daarin in totaal duizenden tekeningen en aquarellen. Veel van deze boeken zijn zeker militair-historisch gezien van onschatbare waarde, maar zijn werk wordt ook gewaardeerd als kunst. Dit laatste geldt zeker voor zijn schilderijen. De schetsboeken van Hoyncck zeggen heel veel over de schilder en vooral de manier waarop hij zich documenteerde. Wie verstand heeft van uniformen en wat van militaire geschiedenis weet,

kan beamen dat zijn schilderijen zeer betrouwbaar zijn. Ook zijn historiserende schilderijen zijn daardoor zeer waardevol.

Uit de schetsboeken blijkt dat Hoyncck uitgebreid onderzoek deed in literatuur, archieven en musea, en dat hij correspondentie hierover voerde in binnen- en buitenland. Hij maakte zelfs studies van een knoop of een koppel van een riem. Overigens bezat Hoyncck zelf een verzameling militaria, zoals uniformen en wapens, die hij gebruikte bij het maken van zijn werken. Daarnaast woonde Hoyncck gebeurtenissen bij met militair ceremonieel, alsmede legermanoeuvres en oefeningen. Hier maakte hij schetsen naar het leven. Zo bezit het museum een uitgebreid

schetsboek met tekeningen van geïnterneerde militairen tijdens de Eerste Wereldoorlog, die hij zag in Den Haag. Hier heeft hij voor zover bekend niet zoveel mee gedaan, wat het schetsboek des te interessanter maakt. In andere schetsboeken treffen we schetsen aan waar hij wél wat mee deed, namelijk die van bekende schilderijen die hij maakte.

Het moge duidelijk zijn dat de schetsboeken in de museumcollectie gekoesterd moeten worden. De schetsboeken zijn van kwetsbaar papier en hebben door het vele gebruik aardig te lijden gehad.

Boudewijn Büch heeft eens gezegd dat de mens de grootste vijand is van het boek. Wie de schetsboeken van Hoyncck bekijkt, zal dit volmondig beamen. Maar de aanleiding voor deze bijdrage is dat nu verschillende schetsboeken van Hoyncck zijn gerestaureerd, een reeds langgekoesterde wens. Losliggende albums zijn keurig opnieuw samengebonden, ook zijn er andere reparaties uitgevoerd en zijn er conserverende maatregelen genomen. Hierdoor kunnen de schetsboeken weer op verantwoorde wijze worden ingezien. Tegelijkertijd streven we er door middel van digitalisatie naar om dit soort bijzondere stukken niet meer te allen tijde ter inzage te geven, zodat ze niet nog verder vervallen. Restaureren houdt namelijk ook een keer op, zeker bij papier.

